

תוכן עניינים

פרק א': מבוא.....	1
פרק ב': השתק עילה.....	5
1. כללי.....	5
2. זהות עילה ועילת תביעה.....	9
3. זהות הצדדים בשני ההליכים.....	14
4. ההלכה הפסוקה.....	15
פרק ג': השתק פלוגתא.....	61
פרק ד': סופיות הדיון למול מיצוי זכות התדיינות.....	87
פרק ה': נטל ההוכחה.....	89
פרק ו': השתק שיפוטי.....	91
פרק ז': האם החלטת ביניים יכולה להוות מעשה בית-דין.....	95
פרק ח': אימת יס להעלות הטענה בדבר מעשה בית-דין.....	103
פרק ט': אימת תידון טענת מעשה בית-דין.....	105
פרק י': זהות בעלי הדין לעניין מעשה בית-דין.....	107
פרק י"א: היתר לפיצול סעדים ומעשה בית-דין.....	117
פרק י"ב: יומו בבית-המשפט.....	121
פרק י"ג: עניין תלוי ועומד.....	123
פרק י"ד: אי-הגשת בקשת רשות להגן כמעשה בית-דין.....	131
פרק ט"ו: ערעור על פסק-הדין.....	135
פרק ט"ז: תשלום תכוף.....	137
פרק י"ז: דין פסק-בוררות ופסק בוררות חוץ.....	139
פרק י"ח: הסדר נושים.....	157
פרק י"ט: דמי שימוש ראויים ופינוי מקרקעין.....	161
פרק כ': החלטות ועדות תכנון ובניה.....	163
פרק כ"א: הליכי מעצר.....	165
פרק כ"ב: פסק-דין למזונות וענייני משפחה שונים.....	167
פרק כ"ג: דיני שטרות.....	181
פרק כ"ד: מכר מקרקעין.....	183
פרק כ"ה: מפקח על רישום המקרקעין.....	207
פרק כ"ו: פשיטת רגל/חדלות פירעון.....	209
פרק כ"ז: תובענות ייצוגיות.....	211
פרק כ"ח: תביעות קטנות.....	239
פרק כ"ט: פסק-דין פלילי כמעשה בית-דין.....	257
פרק ל': ענייני עבודה.....	259
פרק ל"א: טענת פרעתי.....	263
פרק ל"ב: חוזים.....	269

פרק ל"ג: חוק למניעת הטרדה מאיימת	271
פרק ל"ד: חיוב ארנונה ודיני המס	277
פרק ל"ה: פסק-דין על דרך הפשרה	295
פרק ל"ו: מקרים בהם קיבל בית-המשפט את הבקשה לדחיה על-הסף	333
1. דחיית תביעה בגין מעשה בית-דין תוך שילובה בשאלת פיצול הסעדים	333
2. דחיה על-הסף מחמת מעשה בית-דין בכל הנוגע לשאלת הסמכות העניינית	341
3. משמעות אחד מתנאי השתק הפלוגתא, הוא התנאי הדורש קיומה של הכרעה בפלוגתא נשוא הליך קודם בין בעלי הדין	344
4. משניתנה לבעל דין הזדמנות למצות את זכותו בבית-המשפט ביחס לפלוגתא כלשהי, בכוחו של פסק-דין סופי שניתן באותה התדיינות להקים לאותו בעל דין מחסום דיוני - השתק פלוגתא - המונע בעדו מלהתכחש או מלסתור ממצא שקבע בית-המשפט ביחס לאותה פלוגתא	349
5. דחיית תביעה על-הסף מחמת התיישנותה, מחמת קיומו של מעשה בית-דין ומחמת היעדר עילה והיעדר יריבות	354
6. בפסק-הדין בתביעת דמי השימוש, שהתנהלה נגד שני הנתבעים, נדחתה באופן מפורש הטענה כי התובע הפעיל עסק מחשבים בדירה	358
פרק ל"ז: מקרים בהם דחה בית-המשפט את הבקשה לדחיה על-הסף	367
פרק ל"ח: השתק הגנה	375
פרק ל"ט: הנציגות ותביעת הדיירים בנפרד	389
פרק מ': ההלכה הפסוקה	405
1. דחיית תביעה מחמת מעשה בית-דין	405
2. החלטה הדוחה הוכחת חוב מהווה מעשה בית-דין מסוג השתק עילה אף אם פסק-הדין ניתן ללא בירור לגופו-של-עניין	405
3. אין בידי לקבל טענת העותר כי הסכמתו לדחיית העתירה הקודמת ניתנה בטעות ו/או בתום-לב וכי הוא התכוון למחיקת העתירה ולא לדחייתה. טענה זו נטענה על-ידי העותר בעלמא, ללא כל תימוכין בפרוטוקול הדיון המעידים על כך שהעותר לא הבין את משמעות הסכמתו או כי הוא התכוון למחיקת העתירה ולא לדחייתה. בכל מקרה, ככל שהעותר סבר כי נפלה שגגה וכי הוא בעצם הסכים למחיקת העתירה ולא לדחייתה היה מצופה ממנו להגיש בקשה בסמוך לאחר מתן פסק-הדין לצורך ביטול פסק-הדין. העותר לא פעל בהתאם, ומשכך, אין מקום כיום להעלות טענות כנגד ההסכמות אליהן הגיעו הצדדים במסגרת העתירה הראשונה. קבלת טענות העותר בעניין זה כיום בחלוף למעלה משנתיים מאז ניתן פסק-הדין בעתירה הראשונה יש בו משום חתירה תחת עקרון סופיות הדיון, והכל בהיעדר הצדקה	406

4. הדוקטרינה של מעשה בית-דין, מבוססת על כוחו של פסק-דין שניתן בסופו של הליך שיפוטי, להביא לסופה המוחלטת של ההתדיינות בין הצדדים לאותו הליך, או מי שמצוי ביחסי קרבה אליהם, ביחס לכלל העניינים והשאלות שנדונו והוכרעו במסגרת פסק-הדין שניתן. כל עוד עומד פסק-הדין על כנו, הוא מחייב את הצדדים ביחס לכל קביעה עובדתית או משפטית הכלולה בו, כך שאיש מהצדדים להליך, לא יוכל להעלות טענה העומדת בסתירה לאותן קביעות. 407.....
5. הכלל בדבר מעשה בי-דין נועד לקידום הערך של וודאות וסופיות ההליך המשפטי. הכלל בדבר מעשה בית-דין מבוסס על עקרון סופיות הדיון, ולפיו הכרעה שיפוטית חלוטה של בית-משפט מוסמך מהווה סוף להתדיינות המשפטית בין הצדדים להליך או חליפיהם בהתייחס לסוגיה שהוכרעה. כלל זה הגיוני הן בשיקולי יעילות של המערכת השיפוטית, הן במניעת כפל התדיינות והכרעות שיפוטיות סותרות, והן במניעת הטרדה חוזרת של בעל דין בשאלות שכבר נדונו על-ידי בית המשפט בעבר והוכרעו. 407.....
6. פסק-דין שניתן בהיעדר הגנה מכריע מכללא לטובת התובע בפלוגתא העיקרית, שהיא נושא ההתדיינות הראשונה. פסק-דין זה מונע מן הנתבע לשוב ולהעלות בהתדיינות נוספת טענות החותרות תחת הכרעה זו. על-כן, צדדים להליך שנתקבלה הכרעה בעניינם, מנועים מפתיחת הליך שהוא בו כדי לאיין או לסתור את אותה הכרעה. 407.....
7. פסק-הדין שניתן בהליך המקביל, הינו פסק-דין שאישר את הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים, ולא פסק-דין הכולל הכרעה מנומקת בדבר אופן חלוקת האחריות בין הנהגים, וזאת אף אם הסדר הפשרה גובש לאחר שמיעת העדים בבית-המשפט. ככזה פסק-הדין שאישר את הסדר הפשרה שניתן בהליך המקביל אינו מחייב את בית-המשפט כאן, והוא אינו מהווה מעשה בית-דין. 408.....
8. מעשה בית-דין עשוי לקום במקרה של השתק עילה או השתק פלוגתא. השתק עילה קיים שעה שתביעה בעילה זהה "נדונה לגופה והוכרעה". השתק פלוגתא מתקיים שעה שקיימת פלוגתא שהוכרעה באופן פוזיטיבי, "להבדיל מממצא שנקבע עקב היעדר הוכחה". בהתאם לכך, אפילו חלה הדוקטרינה "הרגילה" של מעשה בית-דין על הליכי חדלות פירעון (ולא כך הוא הדבר) ההליך הקודם לא יצר מעשה בית-דין. ההליך הקודם בוטל בלא שניתנה בו הכרעה לגופו-של-עניין, וזאת לאחר שלא אותרו נכסים של המערער. לא הייתה בהליך הקודם כל קביעה פוזיטיבית כי למערער אין נכסים. 408.....
9. בפסק-הדין בתביעה הקטנה נדחו טענות המערער לפיהן הוא עזב את המושכר בשל הפרות הסכם השכירות מצד המשיבה. טענות אלו, שעלו גם בהתנגדות, הוכרעו ובעניין קם מעשה בית-דין. 408.....

10. המחוקק קבע בסעיף 5 לחוק כי "החלטת בית-המשפט בבקשה לתשלום תכופ לא תהווה מעשה בית-דין לגבי התביעה העיקרית". מטרתן של הוראות אלה אינה אלא לפשט ולייעל את ההליך, שעניינו במתן סעד מהיר לנפגע שמטה לחמו נשבר, והוא זקוק לסיוע כלכלי מיידי כדי לנסות ולעמוד על רגליו.....	409
11. כאשר מדובר בתביעה המבוססת על עובדה חדשה שרק נתגלתה לאחר פסק-הדין בתביעה הראשונה, אולם הייתה קיימת במועד הגשת התביעה הראשונה - או אז, אין בה כדי לבסס סייג לכלל בדבר מעשה בית-דין. ההלכה הפסוקה היא כי גילוי עובדה חדשה שניתן היה להעלות בתביעה הראשונה, לא יכול לשמש הגנה מפני מעשה בית-דין ואין בכוחה לאפשר ניהול תביעה נוספת.....	409
12. הדוקטרינה של מעשה בית-דין בכלל ושל השתק עילה בפרט, נועדה, בין היתר, לעשות צדק עם בעלי הדין ולמנוע את הטרדתם, להגן על הוודאות המשפטית, לקדם יעילות ולמנוע בזבזב משאבים. לכל אלה יש חשיבות מיוחדת במקרה שלפנינו, הן לנוכח ההליכים המשפטיים הרבים שהתקיימו בפרשה זו, והן לנוכח הזמן הרב שבו הליכים אלה התקיימו.....	409
13. מסקנות חוות-דעת בית-הדין הבינלאומי בהאג אינן מהוות מעשה בית-דין.....	410
14. בהתאם ללשון סעיף 76 לחוק בתי-המשפט ולאופן בו הוא התפרש בפסיקה, הכרעה של בית-המשפט המחוזי בגררר ביחס לשאלת חוקיות החלטת המועצה, לא תקים מעשה בית-דין ולא תהיה לה השלכה מעבר להליך זה, אף לא על הליך אחר בין אותם צדדים.....	410
15. תביעה נגזרת וצירוף צדדים למניעת מעשה בית-דין - הוא הדין גם לגבי המבחן השני - כבילת המבקשים במעשה בית-דין, כתוצאה מן ההכרעה בהליך. טענות אשר נוגעות להסדר הפרשה שאליו הגיעו המבקשים עם הבנק, ושאושר בבית-המשפט המחוזי, כמו גם באשר לשכר-הטרח שניפסק בהליך - לא יוכלו המבקשים לשוב ולהעלות בגדרי הליך עתידי ומכאן, שבידם להתגבר גם על "מכשול" זה.....	410
16. תביעת השבה - סמכות בית-הדין הרבני - הילכת שרגאי - פרשנותה לעניין מעשה בית-דין. הרציונל העיקרי שביסוד הלכת שרגאי הוא אחר, ונושא אופי עקרוני: עניין מזונות הילדים, על-פי טיבו וטבעו, לא נמנה על ענייני "נישואין וגירושין"; ממילא, אין הוא מתאים להיכרך עימם בתביעה אחת.....	410
17. ככלל, הכלל של מעשה בית-דין קובע כי פסק-הדין מחייב אך את הצדדים לאותו ההליך או את חלפיהם; אך נקבע כי כדי לאפשר דיון יעיל ושלם, וכדי שפסק-הדין יקים מעשה בית-דין כלפי כל הצדדים הרלוונטיים, יש לצרף גם צדדים שעשויים להיפגע מתוצאות ההליך - כך הובהר בפסיקה, כי הדבר חל בכל הנוגע לפסקי-דין "גברא" אליהם מחוייבים רק הצדדים להליך, אשר אינם נוגעים למי שלא היה צד להליך.....	411

18. למען שלמות התמונה יצויין כי גם ביחס לעניין זה אינני סבורה כי הקביעות שניתנו בפסק-הדין בתביעת האישה נגד עמרה מקימות מעשה בית-דין. זאת, שכן באותו עניין לא נקבע ממצא פוזיטיבי לפיו נותרו לבעל זכויות בדירה גם לאחר הסכם הגירושין - על-מנת שיקום השתק פלוגתא נדרשת קביעתו של ממצא פוזיטיבי, ואין די בממצא של היעדר הוכחה.....411
19. אחד התנאים המצטברים להיווצרותו של השתק פלוגתא הוא כי הפלוגתא הוכרעה לגופה בהליך הראשון - לאחר התדיינות מלאה והוגנת בין הצדדים ביחס לאותה פלוגתא. זאת, על-מנת לשמור על זכותו של בעל דין לקבל את יומו בבית-המשפט ולמנוע את הנצחתן של קביעות מוטעות....411
20. הרציונל המרכזי שניצב בבסיס דוקטרינת מעשה בית-דין הוא סופיות ההליך, ומניעת הטרדתו של בעל דין בהתדיינות חוזרות ונשנות לגבי אותה עילה או לגבי אותה פלוגתא שהוכרעה זה מכבר בהליך משפטי קודם. המקרה שלפנינו הוא מקרה פשוט וחד-משמעי במובן זה שאין כל ספק שטענות המערער - הן כאלו שנדונו והוכרעו, על-ידי מספר ערכאות; כי מדובר באותן עילות, באותן פלוגתאות ובין אותם צדדים. כך שבראי האמור, אין כל טעם המצדיק פתיחתם של הליכים אלו, שוב.....412
21. השתק הפלוגתא הוא ראש אחד ועיקרי בכלל הדיוני בדבר "מעשה בית-דין". בהתאם לכלל זה אין לשוב ולהידרש לפלוגתא שכבר נדונה והוכרעה בהתדיינות קודמת בין בעלי דין, אף אם עילות התביעה שונות. שיקולי יעילות ומניעת הכרעות סותרות העומדים בבסיס הכלל מתאימים במיוחד למקרה דנן בו הוגשו תביעות נפרדות, בעילת הפינוי ובעילה הכספית, משיקולי סמכות עניינית, וכאשר בפועל קיימת זהות בהכרעה הנדרשת.....412
22. על-פי כלל השתק העילה, משנדונה תביעה לגופה והוכרעה, אין מקום להיזקק לתביעה נוספת בין הצדדים, כשהיא מבוססת על עילה זהה לזו בתביעה הראשונה. דרישת זהות הצדדים נועדה להבטיח שמי שניתן יומו בבית-המשפט, לא ישמיע דברו בשנית. ביסוד השתק העילה עומד מיצוי העילה, צד שהיה לו יומו בבית-המשפט ביחס לעילת התביעה, אם מימשה ואם היה צריך לממשה, אינו יכול לנהל הליך משפטי נוסף באותה עילה.....413
23. בפסיקה נקבעו 4 תנאים מצטברים לתחולתו של כלל השתק הפלוגתא: האחד-הפלוגתא זהה מבחינה עובדתית ומשפטית לפלוגתא שנדונה בהליך המוקדם; השני - בהליך המוקדם, התקיימה בין הצדדים התדיינות לגבי אותה הפלוגתא; השלישי - הפלוגתא הוכרעה בהליך המוקדם ונקבע לגביה ממצא פוזיטיבי; הרביעי - ההכרעה בפלוגתא נמצאה חיונית עבור פסק הדין בהליך המוקדם.....413

24. תוקפו של כתב הרשאה - הדוקטרינה של מעשה בית-דין מורכבת משני כללים מרכזיים המבוססים על עיקרון דומה: הכלל הראשון הינו כלל השתק העילה, לפיו מוקם מחסום דיוני בפני כל תביעה שכבר מוצתה בפסק-דין קודם. הכלל השני הוא כלל השתק הפלוגתא לפיו מחסום דיוני מוקם בפני כל אחד מבעלי הדין המבקש להתדיין פעם נוספת על פלוגתא שכבר נדונה והוכרעה בפסק-דין קודם, גם אם ההתדיינות הנוספת מבוססת על עילת תביעה שונה.....413.
25. התחייבות בהסכם פשרה שקיבל תוקף של פסק-דין מושג זהות העילות נבחן בדרך מרחיבה. וכך, עקרון מעשה בית-דין יחול ככל שהתשתית הבסיסית של עילות התביעה בשני ההליכים דומה, וזאת אפילו אם בתביעה המאוחרת נכללים פרטים ומרכיבים שלא נכללו בתביעה הקודמת.....414.